

Název projektu	POSELSTVÍ KŘESŤANSKÝCH SVÁTKŮ
Název programu	VZPOMÍNKA NA ZEMŘELÉ 2. 11. – TZV. DUŠIČKY
Cílová skupina	Žáci 3. – 5. třídy základní školy
Charakteristika programu	Žáci se zážitkovým způsobem seznámí s tradicí slavení Dušičkových svátků a s jejím obsahem. Budou vedeni k zamyšlení nad vlastní existencí, získají vhled do pojmu duše. Společně se pokusí hledat stanovisko k hodnotě života. Skrze následnou reflexi nahlédnou na vlastní pocity spojené s tématem smrti. Program cílí na získání životní naděje a položení základů hodnotového žebříčku, na němž mohou v budoucnosti stavět.
Hlavní myšlenka	Lidská duše je sice neviditelná, ale můžeme ji poznávat a objevovat. Svůj život sice žijeme v neúprosném toku času, ale neznamená to, že nemá žádný smysl. Právě skrze dušičkové slavnosti k nám do života může vstoupit naděje a útěcha.
Cíle	Žáci se seznámí s pojmy duše, život a smrt. Porozumí rozdílu mezi živým a neživým. Zamyslí se nad vlastní existencí. Porozumí hodnotě lidského života a nahlédnou do jeho přesahu.
Průřezová témata	<ul style="list-style-type: none"> • Křesťanství/zvyky a tradice • Sebepoznání a sebepojetí • Sociální rozvoj, komunikace

Obsah:

SCÉNÁŘ PROGRAMU	4
Pomůcky	4
Organizace práce:	4
Uvedení do tématu	4
Aktivita č. 1: HÁDANKA	5
Aktivita č. 2: JAK BĚŽÍ ČAS?	6
Aktivita č. 3: KDE JE TEN ČAS?	7
Aktivita č. 4: HALÓ, TĚLO, KDO V TOBĚ JE?	8
Aktivita č. 5: JAK TO V NÁS CELÉ FUNGUJE?	8
Závěrečná aktivita č. 6: NEBE	9
≈ Varianta 1: vizualizace se svíčkami a černým plátnem	9
≈ Varianta 2: Labyrint (určená spíše pro věřící děti)	10
Přílohy:	12
Příloha č. 1 - Hádanka	13
Příloha č. 2 - Papírový domeček	14
Příloha č. 3	15
Příloha č. 3	16
Příloha č. 4 - Jak připravit labyrint?	17

SCÉNÁŘ PROGRAMU

POMŮCKY

papírová skládačka k hádance, svitky papíru (viz příloha), uzavíratelná čirá sklenice nebo plastová láhev bez potisku do každé skupiny, olej, voda, černé plátno s obrazem labyrintu, svíčky (různých velikostí ve skleničce), paškál (nebo velká svíce), sirky, zlaté hvězdy z papíru.

Nepovinné: přesýpací hodiny, fonendoskop.

ORGANIZACE PRÁCE:

pro zážitkový seminář je na začátku nejvhodnější formací společný kruh, ze kterého potom půjdou děti pracovat do jednotlivých skupin a v průběhu programu se do něj zase budou vracet (ke společné reflexi). **Je proto dobré mít toto místo připravené v klidné části třídy** (např. v zadní části třídy na koberci). Před programem se domluvte s tř. učitelkou, které děti v její třídě patří mezi vůdčí osobnosti. Ty pak zvolte za kapitány skupin, aby si pak postupně k sobě přiberou další kamarády. Tímto způsobem rozdělíte děti na zhruba stejně silné celky: nejoblíbenější děti budou zařazeny nejdříve, nejméně oblíbené děti zbydou na konec. Snadněji se tím také zorientujete v dynamice skupiny. Pracovní skupinu tvoří ideálně 5 – 7 dětí.

UVEDENÍ DO TÉMATU

Lektor: **Na podzim prožíváme zvláštní období, kterému se lidově říká Dušičky, nebo také Dušičkové slavnosti. Jsou to vlastně dva dny, které obsahují dva svátky: slavnost Všech svatých a Památku všech věrných zemřelých. V jejich průběhu lidé chodí na hřbitovy, vzpomínají na své zemřelé, nosí tam květiny a zapalují na hrobech svíčky. Může nám to připadat divné, nebo dokonce strašidelné. Proč to vlastně dělají? Jaký to má význam? A je to vůbec k něčemu, když už jsou ti lidé mrtví a nic z toho nemají? Pojdme si o tomto tématu dnes něco říct. Abychom mu dobře porozuměli, musíme si nejprve objasnit některé pojmy, o kterých budeme mluvit.**

AKTIVITA Č. 1: HÁDANKA

Pomůcky: do každé skupiny hádanka (viz příloha č. 1), papírový domeček (viz příloha č. 2)

Rozdáme dětem hádanku vytištěnou na papíru, do každé skupiny jednu. Společně si ji přečteme nahlas (každá skupina odstavec, poslední čte lektor) a dáme dětem čas, aby se nad ní zamyslely.

Je dům a v domě sestry tři, rozličná tvář každé patří.

Chceš-li však zachytit jedné z nich rysy, v tváři jediné všechny se smísí.

První není v domě tom, do domu se chystá, druhá právě odešla, zbývá dost místa.

Pánem domu třetí je, nejmenší z těch tří, jenom proto, že tu je, jsou tu všechny tři.

První sestra v druhou se mění, třetí v nich zahlédnout složité není.

Jen co jí pohlédneš do očí, druhé dvě za ní rychle přiskočí.

Hádej, hádej, než uplyne vteřina, jestli tři sestry nejsou jen jediná,

když jedné říší spolu vládnou a tou říší samy jsou.

Dětem vymežíme časový prostor k hádání (ideálně **přesýpacími hodinami**, které jim mohou zároveň i napovědět). Pokud si nebudou vůbec vědět rady, je možné dát k dispozici **papírovou pomůcku s domečkem a sestrami (viz příloha)**. Své tipy ať si napíší na papír s hádankou.

Po skončení časového limitu se vrátíme zpět do společného kruhu. Vyzveme kapitány, aby se podělily o svá řešení. Pokud se dětem nepodaří hádanku rozluštit, objasníme ji všem najednou. K názorné demonstraci využijeme papírovou pomůckou.

Rozluštění hádanky:

Sestry jsou **minulost**, **přítomnost** a **budoucnost**, dohromady tedy představují **čas**.

AKTIVITA Č. 2: JAK BĚŽÍ ČAS?

Pomůcky: tužky, svitky papíru (viz příloha č. 3)

Rozvineme nejprve jeden svitek papíru, kterým budeme dětem vizualizovat tok času: To je začátek, kdy se rozběhl čas a teď běží. Nerozvineme celou roli, aby zůstal kus stočený. Vysvětlíme dětem, že tato svinutá část představuje čas, který je ještě před námi.

Děti necháme pracovat opět ve skupinách. Každé skupině dáme jeden svitek papíru (viz příloha). Na začátku papíru je nakreslen jednoduchý obrázek, např. semínko, vajíčko, miminko. Požádáme děti, aby se zamyslely a dokreslily, co s těmito věcmi udělá čas. Jakým způsobem je proměňuje.

Zadání můžeme ztížit tím, že zadáme, aby děti čas rozfázovaly na určitý počet částí, každá skupina může kreslit proměny jiné věci nebo v jiném počtu fází.

Po skončení aktivity se sejdeme opět ve společném kruhu, jednotlivé proužky si prohlédneme a pohovoříme o nich. Mluvíme s dětmi o tom, jaké proměny jejich předmět doznal, porovnáváme jednotlivá zpracování (někomu se z vajíčka vyklube kuřátko, někomu ještěrka), můžeme rovněž zjistit, že některé časy na sebe navazují (např. ze semínka vyroste strom, ze stromu bude potom židle apod.)

Vedeme děti k úvaze o tom, že čas působí i na nás. I my jsme na začátku života byli malými miminky, která se v průběhu života měnila, vyrůstala a nakonec i my budeme jednou staří. Čas je zkrátka neustále v pohybu, narodili jsme se do něj, a nedokážeme z něj nijak vystoupit.

Lektor vše na závěr shrne: **Zjistili jsme tedy, že čas všechno proměňuje. Nemůžeme ho konkrétně vidět, ale poznáváme ho z jeho projevů.**

AKTIVITA Č. 3: KDE JE TEN ČAS?

Pomůcky: žádné, ale může být fonendoskop

Vrátíme se k práci opět do skupin. Dětem položíme otázku, kde se čas nalézá. Je snad kolem nás? Ne, jsme v něm, respektive on běží přímo v nás. V každém z nás je dokonce takový malý budík, který nám odtikává čas. Dá se to nějak potvrdit? Jistě, pojďme to zkusit. Stiskněte si dvěma prsty jedné ruky na druhé ruce místo pod palcovou stranou na místě, kde je zápěstní kost. Ucítíte, jak ve vás tikají hodiny.

Děti si vyzkouší najít svůj tep. Pokud máme **fonendoskop**, můžeme dětem nabídnout, aby si poslechly své srdce, bývá to pro ně velký zážitek. Vyzkoušíme také, co se s tepem stane, když uděláme pár dřepů nebo si naopak v klidu sedneme. Zrychlí se jen tep, nebo ještě něco jiného?

Na závěr aktivity se opět sejdeme ve společném kruhu.

Lektor: **Vaše srdce odtikává váš čas, který byl do vás vložen. Tento čas je váš život. Srdce má svůj vlastní mechanismus, který mu pomáhá udržovat jeho činnost. Vaše srdce tiká celý život, i když spíte, nemůže se nikdy zastavit. Ve spánku a klidu bije pomaleji, naopak v rozrušení se zrychlí. Každému z nás začal tento jedinečný čas tikat ještě u maminky bříšku. Ještě jste ani neměli prsty, ale vaše srdce už tlouklo jako o závod, můžeme ho zaslechnout již v 5. týdnu těhotenství. A bije o poznání rychleji než u dospělého člověka. Když se miminko narodí, je jeho tep 120-140 úderů za minutu a postupně se s věkem zpomaluje. Srdce dospělého člověka pak tluč v rozmezí 60 – 80 tepů za min.**

Dáme dětem prostor na přemítání, ptáme se jich, zda už někdy takovýmto způsobem uvažovaly, necháme jim prostor pro vyjádření jejich překvapení i obav.

Lektor: **Můžeme dokonce poznávat, že naše srdce také zrcadlí vše, co prožíváme. Měli jste třeba někdy velký strach? Co jste cítili a co dělalo vaše srdce? Nebo když máte někoho rádi, když jste zamilovaní?**

Dáme dětem prostor k přemýšlení nahlas, vyzveme je, aby nám sdělily, kdy prožili velký strach nebo zamilovanost.

Všechno, co zasahuje naši duši, ovlivňuje i naše tělo.

Můžeme to vše společně shrnout: čas je pohyb, je v nás, jednou začal, a proto taky jednou skončí. Tento čas sídlí v našem těle.

AKTIVITA Č. 4: HALÓ, TĚLO, KDO V TOBĚ JE?

Pomůcky: žádné

Pojďme si ještě říct, co pojem „duše“ obsahuje. Rozmístíme se volně po třídě, každý si vybere kamaráda a postaví se proti němu. Bude mu pokládat jednoduché otázky: Haló, tělo, kdo v tobě je? Co máš rád? Co tě baví? Schválně, co nám to tělo před vámi odpoví.

Lektor: Zkuste si představit, kdybyste se zítra probudili v těle svého kamaráda, co byste dělali? Třeba kdybyste zítra ráno zjistili, že máte úplně jiné tělo? Oblékli byste se jinak? Dělali byste věci jinak? Kdyby v tom těle byla zítra jiná duše, mluvil by ten člověk jinak? Přenesl by si své vlastnosti do toho jiného těla?

Nechme chvíli děti bavit se touto představou. Mohou mluvit i o tom, jaké tělo by si vybrali, nechte je uvažovat o tom, zda by bylo možné, kdyby v těle vrcholového sportovce skončila třeba duše staré babičky, jestli by dovedla být také tak dobrá ve sportu?

Po aktivitě se sejdeme opět v kruhu a svou zkušenost reflektujeme.

Lektor: Jistě jsme zjistili, že každý z nás je úplně jiný a že zdrojem této jinakosti je to, co máme uvnitř – tedy naše prožívání. Je to naše vědomí sebe sama, resp. jsme to my sami uvnitř sebe. Nazýváme to duše.

AKTIVITA Č. 5: JAK TO V NÁS CELÉ FUNGUJE?

Pomůcky: pro každou skupinu čirá uzavíratelná sklenka nebo plastová láhev, olej, voda

Lektor: Zkusíme si teď ukázat, jak je naše duše spojená s naším tělem a že jí nelze z něj vytrhnout, protože duše a tělo tvoří v životě jednotu. Jediné, co naši duši a tělo dokáže rozdělit, je smrt.

Tento pokus děti provádí ve skupinách. Připravíme si sklenku nebo plastovou láhev, do které nalijeme nejprve vodu a poté přidáme olej. Můžeme se dětí zeptat, co se asi stane? Některé už ví, že se obě tekutiny oddělí, mohou být ale překvapené, když zjistí, že voda je těžší než olej. Pořádně zatřeseeme, aby se obě kapaliny staly emulzí. Ptáme se dětí, co se děje, vedeme je k tomu, aby svůj pokus popsaly. Co se stane, když lahvi přestaneme třást? Obě tekutiny se zase oddělí, to nám zase znovu připomíná, že čas je pohyb. V nás to funguje obdobně. Dokud jsme v čase, je naše duše s tělem neoddělitelně spojená. Vše, co prožijeme na duši, se tak nutně dotýká těla a vše, co prožijeme na těle, dotýká se zase duše.

Lektor: Stejně tak, když ustane vnitřní čas člověka, oddělí se duše od těla. Tělo svěříme zemi, ale co duše? My, křesťané věříme, že tato část člověka je věčná. Má božskou podstatu, proto se po smrti zase vrací k Bohu. Pojďme si to ukázat.

ZÁVĚREČNÁ AKTIVITA Č. 6: NEBE

≈ VARIANTA 1: VIZUALIZACE SE SVÍČKAMI A ČERNÝM PLÁTNEM

Pomůcky: černý kruhový koberec nebo plátno, svíčky ve skleničkách, zlaté hvězdy, paškál nebo velká svíce, sirky.

Posadíme se společně do kruhu okolo černého kruhu k závěrečné reflexi.

Lektor: **Představme si, že tohle všechno jsou duše lidí, kteří už zemřeli.**

Přineseme paškál nebo výrazně větší svíci než ostatní a postavíme ji doprostřed.

Lektor: **V prvních listopadových dnech chodíme na hřbitovy a myslíme s láskou na své zemřelé. Křesťané je v modlitbě svěřují Bohu, děkují za jejich život a také mu vyprávějí o své bolesti z jejich smrti. Na hrobech bývá spousta květin a malých světýlek, která zapalujeme kvůli naději - věříme, že život zemřelých lidí nezhasl. Je teď skrytý u Boha. A Bůh nás všechny chce jednoho dne vzít k sobě. Pak nás už nic nerozdělí.**

Lektor: **Křesťané věří, že každá duše totiž po smrti přichází k Bohu, k Ježíši Kristu. Věří také, že Bůh je láska a přeje si, abychom k Němu všichni navždy patřili. Proto nám v nebi připravil příbytky. Pro každého z nás, i pro toho nejneopatrnějšího, má v nebi připravené místo. Připomínáme si to zvláště na Dušičky.**

Požádáme děti, aby na plátno rozložily zlaté hvězdy. Hvězdy jsou symbolem připraveného příbytku pro duši. Zapálíme paškál uprostřed tohoto „nebe“.

Lektor: **Obrazem Boží lásky je pro nás tento paškál, kostelní svíce, která se zapaluje na Velikonoce jako symbol vzkříšeného Krista, který jediný smrt překonal. Proto máme svou naději právě v Něm. Teď nám může posloužit jako obraz Boží lásky. Ti, kteří umřeli, do tohoto Jeho světla vcházejí a jsou jím naplněni.**

Vyzveme některé z dětí, aby vzalo nějaké srdíčko a zapálilo od paškálu svíčku a položilo je i se svíčkou na některou z větších hvězd.

Lektor: **Křesťané věří, že Bůh je stále plný života a dobra, z lásky se radostně rozdává, je svatý, a lidé se mu mohou podobat, když jsou s ním. I oni se potom stávají svatými, podobně jako jejich Otec. Bůh má mnoho přátel: někteří jsou velice slavní, o jiných ví jen on sám, někteří žili velice dávno např. sv. Václav, sv. Ludmila..., jiní docela nedávno. Svatí žili i zemřeli jako věrní a stateční Boží přátelé. Za ně jsme v tomto obraze, na našem pomyslném nebi, umístili ty největší a nejzářivější hvězdy. Ty teď svítí tak mocně, že pomáhají svítit také na cestu druhým a připomínáme si je zvláště 1. listopadu, kdy je společná slavnost Všech svatých.**

Nyní vyzveme některé z dětí, které potisklo srdíčko smutnými smajlíky, aby pro něj zapálilo svíčku.

Bůh ale připravil nebe pro všechny, opravdu pro každého, kdo o to bude stát. 2. listopadu proto vzpomínáme na všechny zemřelé, na každou i tu úplně malinkatou duši. I na všechny nemocné, a bolavé duše, zkrátka na všechny. Bůh totiž dokáže všechny ty smutné smajlíky v jejich srdcích uzdravit.

Vyzveme děti, aby po jednom vstaly a zapálily svíčku za někoho, na koho vzpomínají. Mohou přitom vyslovit jeho jméno, nebo tak učinit jen v tichosti. Mohou také říct, jakým způsobem (osobně nebo i doma) na dotyčného vzpomínají a co pro ně znamenal.

Právě teď můžeme zapálit svíčku za někoho, kdo už nás opustil. Moc nám třeba chybí a zůstalo tu po něm prázdno. Právě teď mu můžeme věnovat malou tichou vzpomínku v naději, že jeho duše už je v Boží náručí a je naplněná věčným jasem a radostí.

Proto v těchto dnech jezdíme na hřbitovy a zapalujeme na hrobech svíčky. Konáme tak v naději, že všichni naši blízcí, i když už tu nejsou v našem čase, nikam nezmizeli, ale zůstávají nyní v Boží blízkosti - v nebi.

Den společné vzpomínky na všechny zemřelé je 2. listopadu. Na hrobech bývá spousta květin a malých světýlek, která zapalujeme kvůli naději

Na závěr, kdy už budou rozsvíceny všechny svíčky, usedneme ještě na chvíli do kruhu a setrváme v tichu, abychom umožnili všem dětem prožít atmosféru. Je možné také vyzvat děti, aby nám sdělily své dojmy nebo si společně zazpívaly nějakou vhodnou píseň.

≈ VARIANTA 2: LABYRINT (URČENÁ SPÍŠE PRO VĚŘÍCÍ DĚTI)

Pomůcky: černý kruhový koberec s obrazem labyrintu (jak připravit labyrint – viz příloha č. 4), svíčky ve skleničkách, zlaté hvězdy, paškál nebo velká svíce, sirky.

Postavíme se společně kolem labyrintu. Zeptáme se dětí, zda ví, co to je. Je to bludiště nebo labyrint? Jaký je mezi tím rozdíl? V labyrintu je jen jediná cesta a vede do středu, na rozdíl od bludiště, kde bloudíme. Tento labyrint nalezneme v jednom prastarém klášteře ve Francii v Chatres. Symbolizuje cestu člověka životem.

Lektor: My, křesťané věříme, že Bůh je láska a právě na Dušičkové svátky si připomínáme, že duše po smrti přichází k Bohu. Obrazem Boží lásky je pro nás tento paškál, kostelní svíce, která se zapaluje na Velikonoce jako symbol vzkříšeného Krista, který jediný smrt přemohl.

Postavíme dovnitř labyrintu paškál a zapálíme ho uprostřed tohoto „nebe“.

Lektor: **Úkolem každého z nás je dojít do středu labyrintu. Je to symbolika životní pouti, během které máme nalézt světlo Boží lásky. Je třeba jít pomalu a soustředěně, protože, přestože víme, že cesta je v labyrintu jen jedna, budete-li spěchat nebo přešlápnete, snadno se popletete a v labyrintu se ztratíte. Dojděte ke svíci a zapalte svou svíčku od paškálu uvnitř a poté se stejnou cestou zase vraťte zpět. Není cílem života nechat si světlo sám pro sebe, naopak, máme ho přinášet zpátky ven, těm druhým.**

Můžeme děti vysílat po skupinách do středu. Tuto aktivitu je velmi vhodné podkreslit nějakým hudebním doprovodem, hudba děti zklidní a umožní jim hlubší soustředění. Děti se poté posadí do kruhu kolem labyrintu se zapálenou svící.

Lektor: **Cílem životní pouti je dojít až do cíle tohoto labyrintu. Nalézt uprostřed věčné světlo a nechat se od něj zapálit. Možná jste si povšimli, hned na začátku jste byli velmi blízko středu, pak jste se vzdalovali a pak zase přibližovali. Je to tak i v lidském životě. Nejdůležitější však je, abyste vůbec našli odvahu vkročit. Mnozí totiž vůbec do své duše nevejdou. A pokud už tam vkročíte, abyste se pak nevzdávali, i když na cestě potkáte překážky.**

My, křesťané, totiž věříme, že lidská duše je nesmrtelná a s tělem neumře. Je důležité, abychom na ni v životě nezapomínali, ale věnovali se jí. Abychom ji v labyrintu života neztratili, ale naopak, abychom došli až do jejího středu, v němž nalezneme nejen sebe, ale i Boží světlo, které můžeme přinášet ostatním.

Na labyrint poté lektor rozloží větší množství zlatých hvězd.

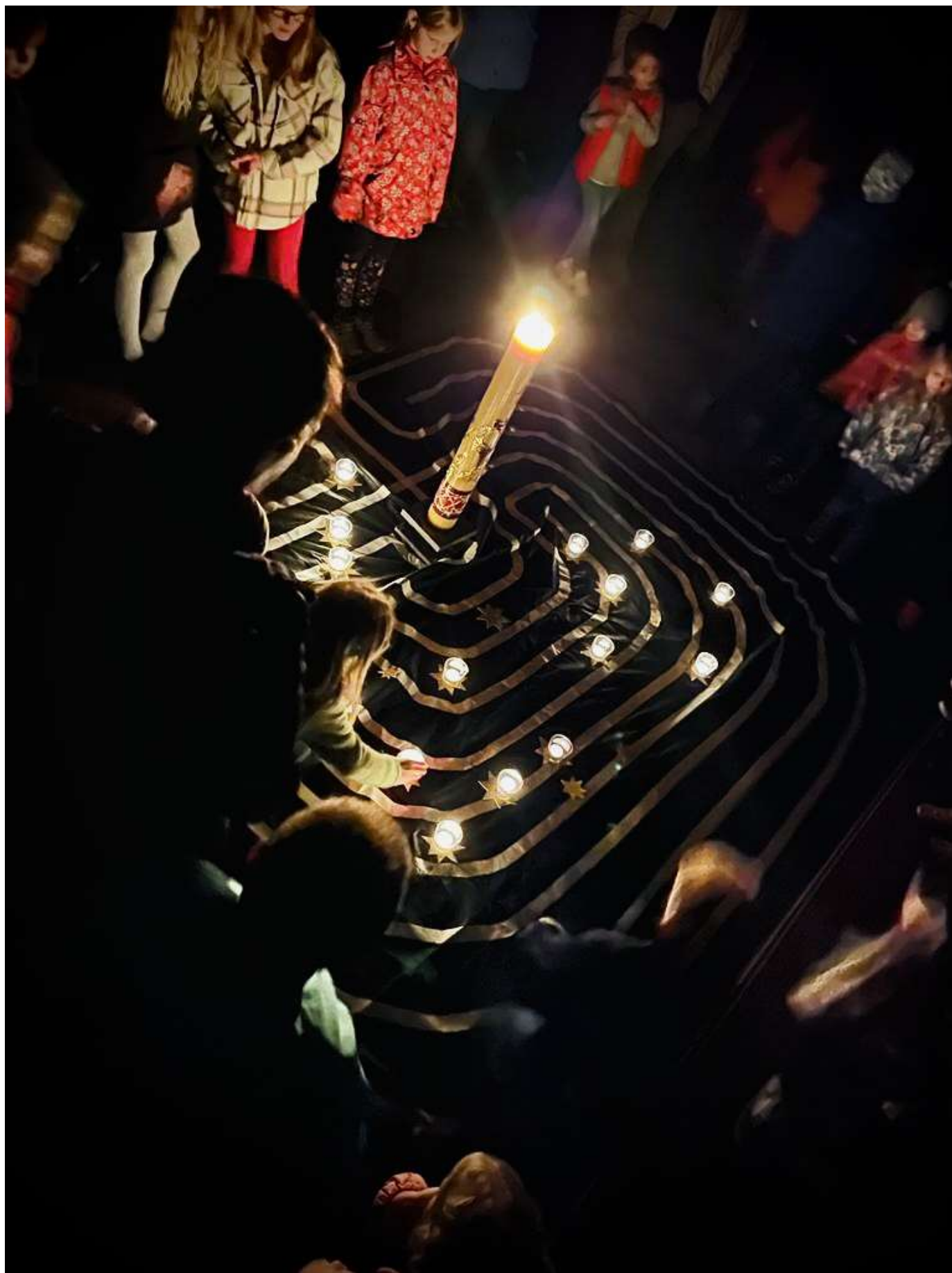
Lektor: **Bůh totiž připravil nebe pro všechny, pro každého z nás má místo. Za každého, kdo zemřel, vložíme do tohoto našeho obrazu, na naše pomyslné nebe, jednu krásnou hvězdu. Z velkých duší, které došly v labyrintu až do středu, staly se ty největší a nejzářivější hvězdy, které teď svítí na cestu druhým. To jsou ti velcí lidé, které nazýváme svatými. A ty si připomínáme 1. listopadu o slavnosti Všech svatých. Další den, 2. listopadu pak vzpomínáme na všechny ostatní duše, protože ani na ně Bůh nezapomíná a chce je naplnit svou věčnou radostí, protože je miluje.**

Právě teď můžeme umístit na zlatou hvězdu svíčku za někoho, kdo už nás opustil. Moc nám třeba chybí a zůstalo tu po něm prázdno. Právě teď mu můžeme věnovat malou tichou vzpomínku v naději, že jeho duše už je v Boží náruči a je naplněná věčným jasem.

Vyzveme děti, aby po jednom vstaly a umístily na hvězdu svíčku za někoho, na koho vzpomínají. Mohou přitom vyslovit jeho jméno, nebo tak učinit jen v tichosti. Umístí-li svíčku na velké hvězdy, mohou říct jméno svého křestního patrona.

Na závěr, kdy už budou rozsvíceny všechny svíčky, usedneme ještě na chvíli do kruhu a setrváme v tichu, abychom umožnili všem dětem prožít atmosféru. Je možné také vyzvat děti, aby nám sdělily své dojmy nebo i zazpívat nějakou vhodnou píseň.

PŘÍLOHY:

PŘÍLOHA Č. 1 - HÁDANKA

Je dům a v domě sestry tři,

rozličná tvář každé patří.

Chceš-li však zachytit jedné z nich rysy,

V tváři jediné všechny se smísí.

První není v domě tom, do domu se chystá,

druhá právě odešla, zbývá dost místa.

Pánem domu třetí je, nejmenší z těch tří,

Jenom proto, že tu je, jsou tu všechny tři.

První sestra v druhou se mění,

třetí v nich zahlédnout složitě není.

Jen co jí pohlédneš do očí,

druhé dvě za ní rychle přiskočí.

Hádej, hádej, než uplyne vteřina,

jestli tři sestry nejsou jen jediná,

když jedné říši spolu vládnou

a tou říší samy jsou.

(podle hádanky z knihy Momo a ukradený čas/autor Michalel Ende)

PŘÍLOHA Č. 2 - PAPIROVÝ DOMEČEK

Hádanka

Domeček
vystřihněte, v
a po, bílé cáře
proženete,
poté prodáhněte
okýnkem proušek
se sestrami.

↖ Vystřihněte po bílé cáře.

PŘÍLOHA Č. 3

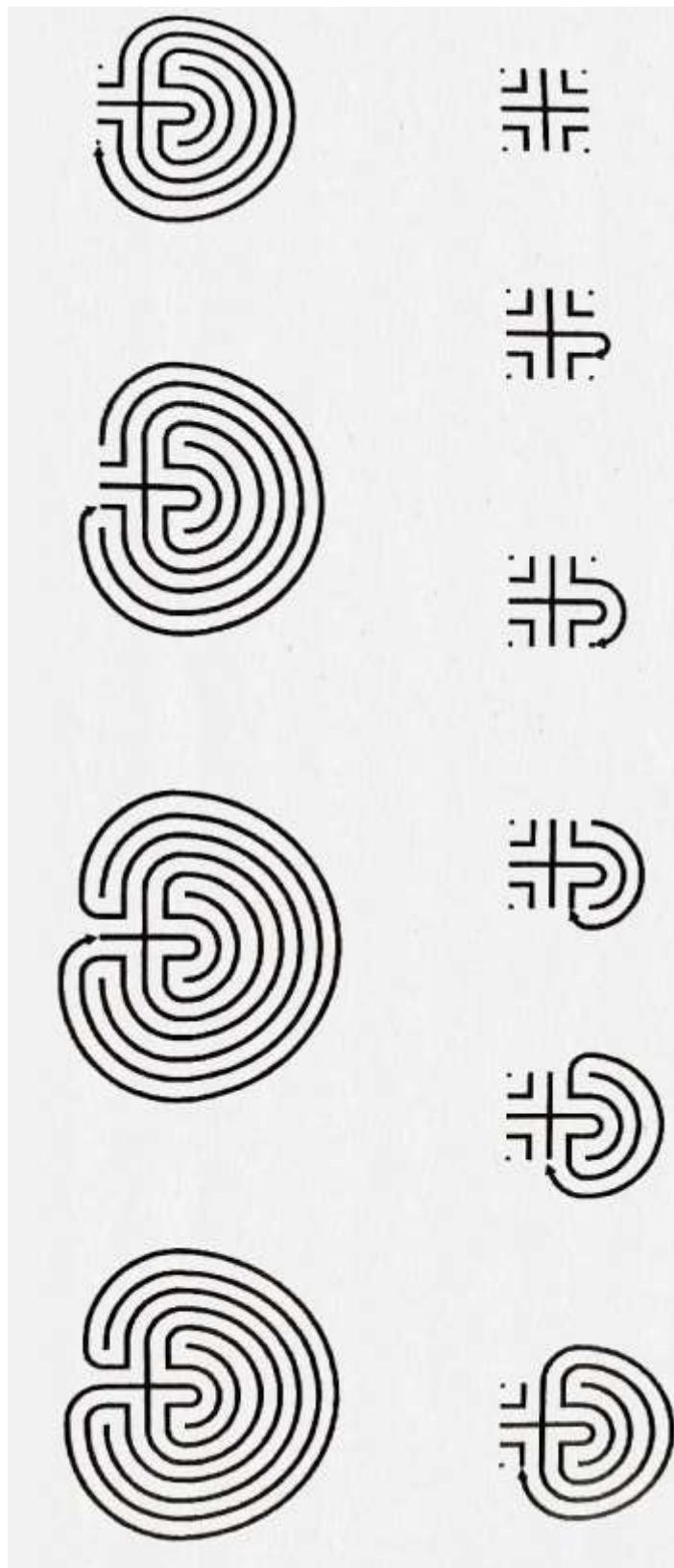

PŘÍLOHA Č. 3

PŘÍLOHA Č. 4 - JAK PŘIPRAVIT LABYRINT?

Nakreslit tzv. klasický krétský labyrint není složité. Základem je kříž. Do každého jeho úhlu dokreslíte ještě jeden a vyznačíte si kolem kříže čtyři body kopírující pomyslný čtverec. Tyto body pak postupně spojujete s křížem. Jako podklad k výrobě se nám osvědčila černá netkaná textilie.

(s laskavým svolením použito z metodiky *Obrazy života – život v obrazech/autor Rainer Oberthur*)